

T.C.
BATMAN VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ

09.09.2013 TARİHLİ VE 2013/37 SAYILI HAVA KALİTESİ DEĞERLENDİRME VE
YÖNETİMİ GENELGESİ KAPSAMINDA

TEMİZ HAVA EYLEM PLANI

ARALIK, 2019

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
BATMAN ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
BATMAN İLİ TEMİZ HAVA EYLEM PLANI

(2020-2024)

DESTEK SAĞLAYAN KURUMLAR

- ❖ Batman Belediye Başkanlığı
- ❖ Batman Üniversitesi
- ❖ İl Özel İdaresi
- ❖ İl Jandarma Komutanlığı
- ❖ İl Emniyet Müdürlüğü
- ❖ İl Milli Eğitim Müdürlüğü
- ❖ İl Sağlık Müdürlüğü
- ❖ İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
- ❖ Meteoroloji Müdürlüğü
- ❖ Batman Valiliği Sosyal Yardımlaşma Vakfı
- ❖ İl Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü

Planın Onay Tarihi

20/12/2019

Mehmet DEMİR
Batman Belediye Başkanı

Muzaffer ÖZKAN
Vali a.
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

ÖNSÖZ

Isınma, ulaştırma ve sanayi kaynaklı hava kirleticilerinin atmosferdeki yoğunluğuna göre hava kalitesi değişmektedir. Hava kirliliği insan sağlığını etkileyerek, yaşam kalitesini dūřürmektedir. Yaşadığımız ortamdaki hava kalitesi ne kadar yüksekse, hayat kalitemiz de o kadar yüksek olmaktadır. Bu bağlamda, bir bōlgede hava kalitesini ōlçmek, o bōlgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bōlgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bōlgede görŹlmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb.) sebep olmasıdır.

řehrimizde hava kirliliđi kontrolŹ, kirlilik önleme ve hava kalitesinin iyileřtirilmesi çalıřmaları yürŹrlükte bulunan mevzuatlar ve ilimiz Mahalli evre Kurulu'nca oluřturulan Temiz Hava Programları dođrultusunda Batman Belediyesi ile Batman evre ve řehircilik İl Müdürlüđü'nün koordinasyonu ve iřbirliđinde yürütŹlmektedir.

Bu eylem planı ile hava kalitesi yönetimi çerçevesinde mevcut durumun tespiti yapılmış, mevzuatımızın etkin uygulanması, hava kirliliğinin azaltılarak AB limit değerlerine uyum sağlanması ile insanımızın daha sağlıklı ve kaliteli bir çevrede yaşaması hedeflenmiştir.

İçindekiler

Tablo Listesi	4
1. GİRİŞ.....	5
1.1. Hava kirliliği ve hava kirliliğinin insan sağlığı ve çevre üzerindeki zararlı etkileri.....	5
1.1.1. Hava Kirliliği Çeşitleri	5
1.2. Bu Planın Neden Yazıldığına Dair Genel Bilgi ve Gerekliliği.....	8
1.3. Temiz hava eylem planı komisyonu üyeleri.....	9
1.4 Temiz hava eylem planını hazırlayanlar ve iletişim bilgileri	9
2. İLDEKİ HAVA KALİTESİ DURUMU VE TAHMİNİ.....	10
2.1. Hava kalitesinin değerlendirilmesi	10
3. ALINACAK ÖNLEMLER	17
3.1 Uzun Vadede Araştırılan veya Planlanan Projeler ve Alınacak Önlemlerin Detayları	24
3.2 İlimize Ait Temiz Hava Eylem Planı Onayı.....	25

Tablo Listesi

Tablo 1. Komisyon Üyeleri	9
Tablo 2. Batman İlinde 2018 yılında evsel ısınmada kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler.	10
Tablo 3. İlimizde 2018 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (SİBADAŞ Doğal Gaz Dğt. A.Ş., 2018)	11
Tablo 4. İlimizde 2018 Yılı İlimizde Egzoz Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Alan Yetkili Servislere Ait Bilgiler	12
Tablo 5 İlde bulunan hava kalitesi izleme istasyonları sayısı Örnek, tipleri, ölçtüğü parametreler ve koordinatları:	13
Tablo 6. 2014 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri	14
Tablo 7. 2015 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri	14
Tablo 8. 2016 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri	14
Tablo 9. 2017 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri	15
Tablo 10. 2018 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri	15
Tablo 11. İlimizde 2014-2018 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Yıllık Ortalama Değerleri	15
Tablo 12. Batman ili 1959-2018 yılları arasındaki sıcaklık ortalamaları	16
Tablo 13. 2018 Yılı KVS (24 saat) Verileri Dikkate Alınarak 2020 Yılından 2024 Yılına Kadar SO2-PM10 Parametreleri Aşım Riski	17
Tablo 14. Batman İli Temiz Hava Eylem Planı Takvimi	21
Tablo 15. Takvime Bağlı Eylemlerin 2014-2019 Yılları Arası Gerçekleşme Durumları.....	23
Resim Listesi	
Resim 1. İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı	13
Resim 2. 2015/13 Karar No'lu Mahalli Çevre Kurulu Onayı	27
Harita Listesi	
Harita 1. Batman Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu.....	13

1. GİRİŞ

1.1. Hava kirliliği ve hava kirliliğinin insan sağlığı ve çevre üzerindeki zararlı etkileri

Hava kirliliği; Havada katı, sıvı ve gaz şeklindeki yabancı maddelerin insan sağlığına, canlı hayatına ve ekolojik dengeye zarar verecek miktar, yoğunluk ve sürede atmosferde bulunmasıdır.

Kirli hava, insanlarda solunum yolu hastalıklarının artmasına sebep olmaktadır. Kükürtdioksit ve ozon bitkiler için zararlı olup; özellikle ozon, ürün kayıplarına sebep olmakta ve ormanlara zarar vermektedir. Hava kirliliği, hava katmanlarında sera etkisine ve iklim değişikliğine yol açmaktadır. Küresel ısınmaya yol açabilmektedir.

Hava kirliliğinin, başta insan sağlığı olmak üzere görüş mesafesi, materyaller, bitkiler ve hayvan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri vardır. Katı yakıtlar ve akaryakıt gibi karbonlu maddelerin tam yanmamasından meydana gelen katı ve sıvı parçacıkların bir gaz karışımı olan duman, hava kirliliğinin bir çeşididir ve görüş uzaklığını azaltıcı bir etkiye sahiptir.

Hava kirliliğinin, sanatsal ve mimari yapılar üzerinde tahrip edici ve bozucu etkisi vardır. Bitkiler üzerinde ise öldürücü ve büyümelerini engelleyici olabilmektedir. Bu nedenle hava kirliliği hem canlıların sağlığı açısından, hem de ekonomik yönden zarar vericidir.

Hava kirliliğinin insan sağlığı üzerindeki etkileri, atmosferde yüksek miktardaki zararlı maddelerin solunması sonucu ortaya çıkar. İnsanların sağlıklı ve rahat yaşayabilmesi için teneffüs edilen havanın mutlaka temiz olması gerekir. Havanın doğal yapısını bozan ve kirleten maddelerin başka bir deyişle kirli havanın solunması, özellikle akciğer dokularını tahrip edici ve öldürücü olabilmektedir. Solunum yolu ile alınan hava içerisindeki parçacıklar ve duman, teneffüs esnasında yutulur ve akciğerlere kadar ulaşır.

1.1.1. Hava Kirliliği Çeşitleri

Hava kirliliğini kaynaklarına göre üçe ayırabiliriz;

1- Isınmadan kaynaklanan hava kirliliği: ısınma amaçlı, düşük kalorili ve kükürt oranı yüksek kömürlerin yaygın olarak kullanılması ve yanlış yakma tekniklerinin uygulanması hava kirliliğine yol açar.

2- Motorlu taşıtlardan kaynaklanan hava kirliliği: Nüfus artışı ve gelir düzeyinin yükselmesine paralel olarak, sayısı hızla artan motorlu taşıtlardan çıkan egzoz gazları, hava kirliliğinde önemli bir faktör oluşturmaktadır.

3- Sanayiden kaynaklanan hava kirliliği: Sanayi tesislerinin kuruluşunda yanlış yer seçimi, çevrenin korunması açısından gerekli tedbirlerin alınmaması (baca filtresi, arıtma tesisi olmaması vb.), uygun teknolojilerin kullanılmaması, enerji üreten yakma ünitelerinde vasıfsız ve yüksek kükürtlü yakıtların kullanılması, hava kirliliğine sebep olan etkenlerin başında gelmektedir.

Hava kirliliği, nüfusun artması, kentlerin büyümesi, endüstrinin gelişmesiyle artan oranda ve değişen içerikte etkilerini sürdürmektedir. Lokal bir kaynaktan salınan hava kirleticiler yerel etkiler gösterirken, kent merkezlerinde enerji tüketimi, fosil yakıt yanması, motorlu taşıtların artmasıyla hava kalitesinin bozulmasına neden olmaktadır. Bölgesel taşınımlar, asit depolanması, artan sera gazları, troposferik ozon üretimi bugün hava kirliliğinin küresel boyutlara ulaşan etkilerini ortaya koymaktadır. Trafik, ulaşım, endüstri ve

ısınmadan kaynaklanan kirleticiler (antropojenik kaynaklı) hava kirliliğinin başlıcaları iken; meteoroloji, topografik yapı, dispersiyon ve kimyasal dönüşüm süreçlerinin hava kirliliği ve iklim üzerindeki etkileri artık daha iyi bilinmektedir.

Hava kirleticilerinin çevreye ve insan sağlığına etkilerinin zaman, mekan, etki süresi, konsantrasyon ve diğer karakteristiklerine bağlı olduğu bilinmektedir. Hava kirliliği bir yandan kalp ve akciğer hastalıklarına bağlı ölüm oranını artırırken, diğer yandan bu hastalıklara bağlı hastane başvurularını artırmaktadır. Bundan başka, hava kirliliği özellikle çocukların akciğer gelişimini olumsuz etkilemekte ve kirliliğin yoğun olduğu bölgelerde astım ve kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOA) gibi kronik hava yolu hastalıklarının prevalansını artırmaktadır.

Hava kirliliğinin olumsuz etkileri, bir alıcı ortama ulaşması, temasta bulunması ve maruziyetin meydana gelmesi ile anlaşılabilir. Bu durumda hava kirliliği etkilerinin anlaşılması için aşağıdaki özelliklerin bilinmesi gerekmektedir.

- Alıcı ortama ulaşan kirleticilerin doğal, fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri,
- Alıcı ortam özellikleri (insan, hayvan, bitki, nesli tükenmekte olan türler, tüm popülasyon veya ekosistem),
- Kişilerin mevcut sağlık durumu,
- Ekosistem şartları,
- Kirleticilerin kimyasal kompozisyonu ve fiziksel formu,
- Kirleticilerin saf veya bir karışım içinde olduğu,
- Organizmanın veya kişinin kirleticiye maruziyet şekli (gıda, içecek, hava veya cilt yoluyla)

Kriter hava kirleticiler, kabul edilebilir hava kalitesi ile sağlıklı veya kötü hava kalitesini birbirinden ayıran, konsantrasyon limitleri belirlenmiş kirleticilerdir. Bu sınır değerler belirli zaman aralıklarında insan sağlığı ve/veya çevresel etkileri göz önünde bulundurularak dış ortam havasında bulunmasına izin verilen kirletici konsantrasyonlarıdır. Bu kirleticiler için belirlenen sınır değerler farklı ülkelerde ve çevresel örgütlerde farklı değerler alabilmektedir.

Kriter Hava Kirleticiler:

- Karbon monoksit (CO),
- Azot dioksit (NO₂),
- Kükürt dioksit (SO₂),
- Ozon (O₃),
- Partikül madde (PM),
- Kurşun (Pb)

Kirleticiler olarak da:

Partikül Madde (PM₁₀): Havadaki partikül madde insan sağlığını etkileyen en önemli kirleticilerden biridir. Partikül boyutu ile sağlık üzerindeki olumsuz etkisi doğrusal olarak bağlantılıdır. PM'nin 10 µM'den büyük kısmı burun ve nazofarenkste tutulmaktadır. 10 µM'den küçük kısmı bronşlarda birikirken 1-2 mikron çapındakiler alveollerde 0,1 mikron çapında olanlar ise alveollerden intrakapiller aralığa difüze olmaktadır. Partikül maddelerin fiziksel özellikleri yanında kimyasal kompozisyonu da sağlık açısından oldukça önemlidir.

Partikül maddeler civa, kurşun, kadmiyum gibi ağır metaller ile kanserojenik kimyasalları bünyelerinde bulundurabilmekte ve sağlık üzerinde önemli tehdit oluşturabilmektedirler. Bu zehirli ve kanser yapıcı kimyasallar, nemle birleşerek aside dönüşmektedir. Kurum, uçucu kül, benzin ve dizel araç egzoz partikülleri benzo(a)pyrene gibi kanser yapıcı maddeler içerdiğinden bunların uzun süre solunması kansere sebep olmaktadır.

Ozon (O₃): Ozon, atmosferin doğal bileşiminde bulunan, stratosfer tabakasında pik konsantrasyonlara ulaşan oldukça reaktif bir gazdır. Ozon suda çözünmediğinden solunum sisteminin derinliklerine ulaşarak, akciğerlerdeki olumsuz etkilerini gösterir. Troposferde antropojenik aktiviteler sonucu üretilir. Kentsel ve kırsal atmosferde NO₂'in ve güneş ışığının varlığında gerçekleşen fotokimyasal süreçlerden oluşur. 1950'lerde Los Angeles atmosferinde fark edilmeye başlanmıştır. Stratosferden taşınım da yaşadığımız atmosferdeki O₃ 'nun artışına katkıda bulunsa da büyük oranda antropojenik kaynaklardan üretilir.

Azot Oksitler (NO_x): Azot oksitler (NO_x) yüksek sıcaklıklarda (1200 °C) oluşan oldukça reaktif gazlardır. Azot oksitlerin pek çok türü renksiz ve kokusuzdur ve suda erimez. Bu nedenle üst solunum yollarında elimine edilmeden solunum yollarının en uç noktalarına kadar ilerler ve buralarda olumsuz etkilerini gösterirler. Yüksek sıcaklıklarda yanma sonucu genellikle azot monoksit (NO), az miktarda da azot dioksit (NO₂) oluşur. Atmosfere salınan NO oksidasyon sonucu NO₂'ye dönüşür. Atmosferde oldukça yaygın olarak bulunan NO₂, güçlü bir oksidandır ve partiküllerle birlikte bulduklarında kentsel bölgelerde kırmızımsı-kahve renkli bir tabaka halinde görülebilir. NO_x'ler katı veya sıvı yakıtlar yüksek sıcaklıklarda yandığında oluşur. İki önemli kaynağı motorlu taşıtlar ve termik santrallerdir. Diğer endüstri tesisleri, ticari ve evsel ısıtma için yakıt tüketimi diğer NO_x kaynakları arasındadır. Özellikle kentsel bölgelerde taşıt sayısındaki artışa bağlı olarak NO_x konsantrasyonları da artmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde genel olarak SO₂ ve partikül madde azalma gösterse bile NO_x emisyonları artan taşıt sayısı ve sanayileşme nedeniyle artış göstermektedir.

Kükürtdioksit (SO₂): Renksiz, yanmayan ve parlamayan bir gazdır. Her yıl açığa çıkan kükürt oksitlerinin yaklaşık %60'ı kömür yakılmasıyla oluşmaktadır. Özellikle kömürün yakıt olarak kullanıldığı yerler SO₂ emisyonunun en büyük kaynaklarıdır. Orman yangınları, volkanik faaliyetler gibi doğal kaynaklarda da bulunur. Burun ve farenksteirritasyona, ana hava yollarında spazma yol açabilir. Bu gaz suda çözündüğünden, solunum yollarında uç noktalarına ulaşmadan büyük ölçüde burun ve farenkste elimine edilir. Atmosferde sülfat aerosolleri ve partikülleri oluşturur. Bu partiküller rüzgarlarla çok uzun mesafelere taşınabilirler. Nemde çözülmesi, güneş ışığı ve bazı kimyasalların varlığında sülfirik asit oluşturur. Asit yağmurların oluşmasında önemli katkısı vardır.

Karbonmonoksit (CO): Renksiz, kokusuz bir gazdır ve yakıtlardaki karbon tam olarak yanmadığında oluşur. Başlıca kaynağı içten yanmalı motorlardır (%85-95). Endüstri, odun yakılması ve orman yangınları CO emisyonlarının başlıca kaynaklarıdır. CO alveolar-kapılamembranda kolayca difüzyona uğrayarak hemoglobine bağlanarak kanda COHb oluşmasına yol açar. CO, O₂'ye oranla Hemoglobine 200 kat daha kuvvetli bağlanır. Bundan dolayı da dokulara O₂ taşınmasını engelleyerek boğulmalara yol açar.

Uçucu Organik Bileşikler (VOC): Bu sınıfa çok sayıda kimyasal girer ve 300'ün üzerinde türü bulunmaktadır. Başlıca kaynakları motorlu taşıtlar, egzoz emisyonları, kimyasal üretim yapan endüstri ve güç santralleridir. Benzen, toluen, etilbenzen, ksilen, stiren en fazla sağlık

riski oluşturan türlerdir. Kısa ve uzun dönemli olumsuz sağlık etkileri vardır. Atmosferdeki uçucu organik bileşikler (UOB) konsantrasyonlarını emisyonlar, buharlaşma, depolanma ve güneş ışığı varlığında fotokimyasal reaksiyon süreçleri belirler. UOB'lere maruziyet akut ve kronik sağlık etkileri oluşturur. Düşük dozlardaki UOB'ler, astıma ve diğer bazı solunum yolu hastalıklarına sebep olur. UOB'ler yüksek konsantrasyonlarda, merkezi sinir sistemi üzerinde narkotik etki yaparlar Bazı UOB'ler ekstrem konsantrasyonlara ulaştıklarında sinir sistemine ait fonksiyonlarda bozulmalara neden olurlar. Toksik özellik taşıyan bu bileşikler solunum yolu hastalıklarına sebep oldukları gibi, yüksek konsantrasyonlarda sinir sisteminde tahribata yol açmaktadır.

Hidrokarbonlar: Yakıtların tam yanmaması sonucu ortaya çıkmasından dolayı CO₂'ye benzerler. Fotokimyasal sise yol açtıklarında hava kirliliğini artırıcı rol oynarlar. Havadaki hidrokarbonların %60'ı kentsel bölgelerde bulunmaktadır. Normal buldukları düzeyde toksik etkileri gösterilememiştir.

Kurşun: Hava kirliliğine yol açan en önemli metaldir. Kurşunlu benzin kullanan araç motorlarından, sanayi tesislerinden, insektisidlerden, boyalardan, kömür ve çöp yakılmasından kaynaklanır. Kurşun özellikle çocuklarda daha ciddi zehirlenmelere yol açmaktadır. Anemi, zeka geriliği ve davranış problemlerine neden olması yönünden önemlidir.

Hava kirliliği insan sağlığına olan etkileri için vücuda giriş şekli, maruziyet süresi, etkenlerin yoğunluğu ve kişinin genel sağlık durumunu en önemli etkilerdir.

Hava Kirliliği insanlarda başlıca solunum sistemi ile dolaşım sistemini etkilemektedir. Rusya'da yapılan bir araştırmada toprağa çöken kirleticilerinin gıda ile sindirim sistemine de girdiğini göstermiştir. Kirleticilerin boyu ile suda çözünmelerine oranında sağlığa olumsuz etkileri vardır. Büyük partiküller nazofarenksi geçemezken PM 2.5 altında kalan ajanlar Akciğer dokusuna geçebilmektedir. Eğer bireyde solunum sistemi rahatsızlığı varsa etkenlerin limit değerli dolayısıyla daha düşük olmakta veya diğer bir değişle sağlık problemleri sağlıklı bir bireye göre daha erken yaşta ortaya çıkabilmektedir. Başlıca sağlık etkileri Astım, Allerji, Kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH) ve Kanser. Hava Kirliliğinden de en çok etkilenenler ise 5 yaş altı çocuklar, kronik hastalar ve yaşlılar. Bu durumlara düşük sosyal statü (evsizler gibi), sağlık kuruluşuna ulaşamama (ör. afet durumları), sigara/alkol alışkanlığı, beslenme bozuklukları gibi etmenler eklenmesi sağlığa etkiler daha şiddetli olmaktadır.

1.2. Bu Planın Neden Yazıldığına Dair Genel Bilgi ve Gerekliliği

Bu Eylem Planı; 04.07.2011 tarih ve 27984 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2.maddesi b. bendi, 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi (HKDY) Yönetmeliği, 13.01.2005 tarih ve 25699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 01.04.2005 tarihinden itibaren yürürlüğe giren Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği (I.K.H.K.K.Y.) (Değişiklik: 17.03.2005-25758; 14.05.2007-26522; 07.02.2009-27134; 27.01.2010-27475), Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca yayımlanan Hava Kalite Değerlendirme ve Yönetimi Konulu 09.09.2013 tarih ve 31677 Sayılı 2013/37 No'lu Genelge ve 03.08.2013 tarih ve 28727 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yüksek Çevre Kurulu ve Mahalli Çevre Kurullarının Çalışma Usul ve Esasları Yönetmeliği hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

1.3. Temiz hava eylem planı komisyonu üyeleri

Komisyon üyeleri aşağıda yer alan Tablo 1' da gösterilmektedir.

Tablo 1. Komisyon Üyeleri

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Batman Belediye Başkanlığı	Batman Üniversitesi
Batman İl Özel İdaresi	İl Jandarma Komutanlığı	İl Emniyet Müdürlüğü
İl Milli Eğitim Müdürlüğü	İl Sağlık Müdürlüğü	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
İl Meteoroloji Müdürlüğü	İl Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü	Batman Valiliği Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

1.4 Temiz hava eylem planını hazırlayanlar ve iletişim bilgileri

- Ramazan ALPHAN, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, ramazan.alphan@csb.gov.tr
- Recep KAVUŞ, Batman Belediye Başkanlığı, recepkavus@gmail.com
- Ali Serkan AVCI, Batman Üniversitesi, ali.serkan.avci@batman.edu.tr
- Hasan AYRAL, Batman İl Özel İdaresi, ayral72@hotmail.com
- Ferhat DOĞUTÜRK, İl Jandarma Komutanlığı
- Ayhan ÇELİK, İl Emniyet Müdürlüğü, ayhancelik1392@gmail.com
- M.Naci ŞEMDİNOĞLU, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, nsemdinoglu@hotmail.com
- Kubilay ATEŞAL, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, kubilay.atesal@gthb.gov.tr
- Seyithan OĞUZ, İl Meteoroloji Müdürlüğü, batman@mgm.gov.tr
- Kenan AYDIN, İl Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, kenan.aydin@sanayi.gov.tr
- Orhan CAN, Batman Valiliği Sosyal Yrd.ve Day.Vakfı, batman.merkez@sydv.org.tr

2. İLDEKİ HAVA KALİTESİ DURUMU VE TAHMİNİ

2.1. Hava kalitesinin değerlendirilmesi

Batman ilinde bir adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmakla birlikte Batman Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı 5150 adet işletme bulunmaktadır. Batman'da hava kalitesini en çok etkisi bulunan sanayi kuruluşları Tüpraş ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tesisleridir.

Batman Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından 2019 Aralık Ayı itibariyle toplam 55 adet tesise Hava konulu Çevre izni verilmiştir. Bu tesislerin faaliyet konuları ağırlıklı olarak petrol işleme tesisleri, petrol ve ürünleri dolun tesisleri, inşaat, atık geri kazanımı ve madencilik tesislerdir.

Batman İlinde hava kirliliğine neden olan etmenler; kış sezonunda ısınma amaçlı kullanılan yakıtlar, Endüstriyel tesislerin şehir içinde kalması, meteorolojik faktörlerdir. (Şehrin çanak şeklinde olması, inverziyonlu günlerin çok olması durgun gün sayısı 200 gün ve hava karışım yüksekliğinin 4m).

Tablo 2. Batman İlinde 2018 yılında evsel ısınmada kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler.

BATMAN VALİLİĞİ SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI BAŞKANLIĞI							
Batman İlinde 2018 yılında evsel ısınmada kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler.							
Yakıtın Cinsi	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (Ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (Kcal/Kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Sosyal Yardımlaşma Vakfı Kömürü	Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesi Müdürlüğü Tavşanlı/Kütahya	17.000	(Kuru Bazda) 4800	—	(Kuru Bazda) 2	(Orjinalde) 25	(Kuru Bazda) 25

Tablo 3. İlimizde 2018 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (SİBADAŞ Doğal Gaz Dğt. A.Ş., 2018)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)
Konut	35.404.452,40
Konut Dışı (Resmi Daire, Ticarethane)	10.605.866,52
Sanayi	24.880.895,69
TOPLAM	70.891.214,61

Batman ilinde konutlar ve iş yerleri kademeli olarak doğal gaza geçmektedir. Batman organize Sanayi’nde de yakıt olarak doğal gaz kullanılmaktadır.

Nüfus artışı ve gelir düzeyinin yükselmesine paralel olarak, sayısı hızla artan motorlu taşıtlardan çıkan egzoz gazları, hava kirliliğinde önemli bir faktör oluşturmaktadır. Havada bulunan kurşunun % 95’ inin araçlardan kaynaklandığı düşünüldüğünde araçlardan kaynaklanan hava kirliliğinin önemi bir kez daha anlaşılacak olmaktadır.

Hava kirliliğinin başlıca sebeplerinden birisi olan motorlu taşıt kaynaklı egzoz emisyonları özellikle trafiğin yoğun olarak yaşandığı kent merkezlerinde önemli bir çevresel problem oluşturmaktadır. Motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz emisyonlarının azaltılmasında egzoz gazı emisyon ölçümleri ve denetimleri büyük önem taşımaktadır. 13.05.2006 tarih ve 26167 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile de egzoz gazı emisyon ölçümü uygulamaları ve bu uygulamaların denetlenmesine ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

Bakanlığımızca Çevre Mevzuatının AB Mevzuatına uyum çalışmaları da dikkate alınarak hazırlanan “Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliği” 04.04.2009 tarih ve 27190 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yukarıda bahsedilen Kanun ve Yönetmelik çerçevesinde; trafikte seyreden motorlu taşıtların hava kirliliğine olabilecek olumsuz etkilerinin azaltılması ve hava kalitesinin korunmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınması gayesiyle aşağıda belirtilen hususlara uyulması önem arz etmektedir.

Egzoz gazı emisyon ölçümü yapmak üzere başvuru yapacak istasyonların TS 12047 “Yetkili Servisler-Motorlu Araçlar İçin- Kurallar” standardını sağlayan sabit istasyon veya TS EN ISO/IEC 17020:2004“Çeşitli Tipteki Muayene Kuruluşlarının Çalıştırılmaları İçin Genel Kriterler” standardını sağlayan sabit veya Mobil Araç Muayene İstasyonu olması gerekmektedir.

İlimizde motorlu taşıtlardan kaynaklanan Egzoz Gazı Emisyon kirliliği de önemli sayılabilecek seviyelere ulaşmıştır.

İlimizde 5 firmaya Egzoz gazı emisyon ölçüm yetki belgesi verilmiş olup firmalara ilişkin bilgiler Tablo 4’te verilmiştir. İlimiz 2018 yılı Pul Satışları ise toplamda 37.156 adettir.

Tablo 4. İlimizde 2018 Yılı İlimizde Egzoz Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Alan Yetkili Servislere Ait Bilgiler

Firmanın Adı	Firmanın Adresi
İLÜH Taşıt Muayene İstasyonları Yapım ve İşletim A.Ş.	Site Mahallesi özgürlük Bulvarı No:180 Merkez/BATMAN
Yeşil Batman Tic. Taah. San. Ltd. Şti. (Kia Servis)	Petrol Mah. Ahmet Necdet Sezer Bulvarı No:574 Merkez/BATMAN
Güney Grup Otomotiv Pet. İnş. Nak. Gıda Sağ. İltş. San. Tic. Ltd. Şti. (Volkswagen Yetkili Servis)	Petrol Mah. Ahmet Necdet Sezer Bulvarı Çevre Yolu Üzeri Merkez/BATMAN
Özgün Kardeşler Otomotiv Pet. Nak. İnş. Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Hasankeyf Yolu Üzeri Ek Sanayi Sitesi No:33 Merkez/BATMAN
Ninova Otomotiv – Sabahattin BİLLOR	Gültepe Mahallesi Sanayii Sitesi G3 Blok No: 26/8 Merkez/BATMAN

Batman İlinde bir adet Hava Kalitesi Ölçüm Cihazı mevcut olup, Batman Valiliğine ait otopark bahçesinde bulunmaktadır. Gün içerisinde saatlik veriler alınmakta ve www.havaizleme.gov.tr adresinden de online olarak takip edilebilmektedir. Kurulan hava kirliliği ölçüm istasyonunda Kükürtdioksit (SO₂) ve Partikül Madde (PM₁₀) parametreleri ölçülmektedir.

Ölçüm istasyonunda toplanan ölçüm verileri Bakanlığımıza ait özel bir ağ (VPN) üzerinden GSM Modemler aracılığıyla Bakanlığımız Çevre Referans Laboratuvarı Veri İşletim Merkezine aktarılarak izlenmekte ve www.havaizleme.gov.tr adresinde eşzamanlı olarak yayınlanmaktadır.

Saatlik ortalamalar şeklinde istasyonlardan alınan veriler incelenerek doğrulama çalışmaları yapılmakta olup söz konusu verilerle aylık ve yıllık raporlar hazırlanarak yayınlanmaktadır.

Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonunun yeri Harita 1' de gösterilmiştir. İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler ile ilgili veriler ise Tablo 5'te verilmiştir.

Harita 1. Batman Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu

Tablo 5 İlde bulunan hava kalitesi izleme istasyonları sayısı Örnek, tipleri, ölçtüğü parametreler ve koordinatları:

İstasyon Adı	Ölçülen Parametreler	İstasyon Tipi	Koordinatı	
			X	X
Batman (Merkez) Ölçüm İstasyonu	SO ₂ ve PM	Kentsel	37 S 687177	UTM4196922

Resim 1. İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı

2.1.1. Mevcut Durum

- Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verilerinin Değerlendirilmesi

Tablo 6. 2014 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri

	SO2	PM10
	µg/m ³	µg/m ³
Min. Değer	0,97	16,05
Min. Tarih	21.10.2014 00:00	27.11.2014 00:00
Max. Değer	109,16	352,51
Max. Tarih	08.01.2014 00:00	19.08.2014 00:00
Ort. Değer	12,26	89,70
Veri Adeti	352	318
Olması Gereken Veri	366,00	366,00
Veri Yüzdesi	% 96,17	% 86,89
Standart Sapma	17,34	45,85

Tablo 7. 2015 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri

	PM10	SO2
	µg/m ³	µg/m ³
Min. Değer	14,73	0,33
Min. Tarih	13.04.2015 00:00	10.05.2015 00:00
Max. Değer	402,75	68,19
Max. Tarih	11.02.2015 00:00	29.12.2015 00:00
Ort. Değer	92,21	7,30
Veri Adeti	355	351
Olması Gereken Veri	366,00	366,00
Veri Yüzdesi	% 96,99	% 95,90
Standart Sapma	49,92	9,94

Tablo 8. 2016 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri

	PM10	SO2
	µg/m ³	µg/m ³
Min. Değer	10,91	0,41
Min. Tarih	25.12.2016 00:00	30.10.2016 00:00
Max. Değer	255,40	18,08
Max. Tarih	21.02.2016 00:00	30.01.2016 00:00
Ort. Değer	68,34	4,50
Veri Adeti	354	346
Olması Gereken Veri	367,00	367,00
Veri Yüzdesi	% 96,46	% 94,28
Standart Sapma	34,21	2,80

Tablo 9. 2017 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri

	PM10	SO2
	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	$\mu\text{g}/\text{m}^3$
Min. Değer	8,63	1,28
Min. Tarih	18.03.2017 00:00	18.03.2017 00:00
Max. Değer	246,48	51,26
Max. Tarih	08.11.2017 00:00	18.01.2017 00:00
Ort. Değer	62,29	7,62
Veri Adeti	358	343
Olması Gereken Veri	366,00	366,00
Veri Yüzdesi	% 97,81	% 93,72
Standart Sapma	30,25	7,78

Tablo 10. 2018 yılı Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri

	PM10	SO2
	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	$\mu\text{g}/\text{m}^3$
Min. Değer	9,29	1,03
Min. Tarih	22.04.2018 00:00	16.11.2018 00:00
Max. Değer	318,76	29,53
Max. Tarih	13.10.2018 00:00	12.01.2018 00:00
Ort. Değer	44,92	6,08
Veri Adeti	341	304
Olması Gereken Veri	366,00	366,00
Veri Yüzdesi	% 93,17	% 83,06
Standart Sapma	28,03	3,91

Tablo 11. İlimizde 2014-2018 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Yıllık Ortalama Değerleri

Yıl	PM10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	SO2 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
2006	118	58
2007	137	39
2008	107	24
2009	128	9
2010	143	12
2011	116	13
2012	109	16
2013	97	30
2014	90	12
2015	92	8
2016	68	5
2017	62	8
2018	45	6

Batman İlinde hava kirliliğine neden olan etmenler; kış sezonunda ısınma amaçlı kullanılan yakıtlar, Endüstriyel tesislerin şehir içinde kalması, meteorolojik faktörlerdir. (Şehrin çanak şeklinde olması, inverziyonlu günlerin çok olması durgun gün sayısı 200 gün ve hava karışım yüksekliğinin 4m).

İlde bulunan ve hava kirliliğine neden olması muhtemel tüm tesisler İl Müdürlüğümüz uzman teknik personellerince periyodik olarak kontrol edilmekte ve ölçüm sonuçları ilgili yönetmeliklerdeki standartlar ışığında yorumlanmaktadır.

Batman il genelinde konut ve işyerlerinin ısıtılmasında yakıt olarak kömür, odun, kalorifer yakıtı ve az miktarda motorin kullanılmaktadır. Köylerde yaşayanların ve ekonomik durumu iyi olmayan ailelerin tezek kullandığı da görülmektedir.

Kullanılan yakıtlara ait kontroller ve gerekli kısıtlamalar; ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından titizlikle yapılmaktadır. Kullanılması uygun olmayan ve gerekli izinleri alınmamış her türlü yakıtın kullanımı ve satışının önlenmesi amacıyla bir dizi çalışmalar yapılmaktadır.

Kış sezonunda ilimize kaçak ve kalitesi düşük sıvı ve katı yakıt getirilmesi, özel kalorifer yakıtı adı altında değişik özelliklerde yakıt imal edilmesi, depolanması, satılması ve kullanılmasının önlenmesi amacıyla tüm gün denetimler yapılmaktadır.

Ayrıca İlimizde bir adet Hava Kalitesi Ölçüm Cihazı mevcut olup, Batman Valiliğine ait otopark bahçesinde bulunmaktadır. Gün içerisinde yarım saatlik veriler alınmakta ve www.havaizleme.gov.tr adresinden de online olarak takip edilebilmektedir. Kurulan hava kirliliği ölçüm istasyonunda Kükürtdioksit (SO₂) ve Partikül Madde (PM₁₀) parametreleri ölçülmektedir.

Ölçüm istasyonunda toplanan ölçüm verileri Bakanlığımıza ait özel bir ağ (VPN) üzerinden GSM Modemler aracılığıyla Bakanlığımız Çevre Referans Laboratuvarı Veri İşletim Merkezine aktarılarak izlenmekte ve www.havaizleme.gov.tr adresinde eşzamanlı olarak yayınlanmaktadır.

Nüfus artışı ve gelir düzeyinin yükselmesine paralel olarak, sayısı hızla artan motorlu taşıtlardan çıkan egzoz gazları, hava kirliliğinde önemli bir faktör oluşturmaktadır. Havada bulunan kurşunun % 95' inin araçlardan kaynaklandığı düşünüldüğünde araçlardan kaynaklanan hava kirliliğinin önemi bir kez daha anlaşılmış olacaktır.

- **Meteorolojik veri**

Tablo 12. Batman ili 1959-2018 yılları arasındaki sıcaklık ortalamaları

BATMAN	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Ortalama Sıcaklık (°C)	2.6	5.0	9.6	14.6	19.8	26.6	31.2	30.2	24.9	17.7	9.8	4.6	16.4
Ortalama En Yüksek Sıcaklık	7.6	10.6	15.9	21.7	27.7	34.9	39.2	39.2	34.5	26.6	17.0	9.6	23.7
Ortalama En Düşük Sıcaklık	-1.5	0.0	3.7	7.9	11.5	16.0	20.3	19.8	15.1	10.1	4.1	0.4	8.9

Ortalama Güneşlenme	3.2	4.6	5.6	7.3	9.0	11.5	11.9	11.2	9.8	6.9	5.2	3.0	89.2
En Yüksek Sıcaklık (°C)	18.6	24.6	30.6	35.8	42.0	45.1	48.8	46.2	43.8	37.0	36.6	23.0	48.8
En Düşük Sıcaklık (°C)	-24.0	-22.2	-17.0	-9.0	0.9	5.0	11.8	11.5	4.1	-3.0	-7.6	-23.0	-24.0

2.1.2. Gelecek Durum Tahmini

Tablo 13. 2018 Yılı KVS (24 saat) Verileri Dikkate Alınarak 2020 Yılından 2024 Yılına Kadar SO₂-PM₁₀ Parametreleri Aşım Riski

Sınır Değerler	2020		2021		2022		2023		2024	
	PM ₁₀	SO ₂	PM ₁₀	SO ₂	PM ₁₀	SO ₂	PM ₁₀	SO ₂	PM ₁₀	SO ₂
Saatlik		320		290		260		230		200
24 Saatlik	50	125	50	100	50	75	50	50	50	25
Yıllık ve Kış Sezonu	40	20	40	20	40	20	40	20	40	20

Yukarıda yer alan tablo ve şekiller incelendiğinde 2020-2024 yılları arasında SO₂ parametresi ile ilgili 24 saatlik limit değerlerde sorun yaşanmayacağı (gerekli önlemler alınınca) ancak yıllık limit değerlerin sağlanması konusunda etkin çalışmalar yapılması gerektiği düşünülmektedir.

PM₁₀ parametresi ile ilgili yapılan inceleme ve değerlendirmelerde ise, 24 saatlik ve yıllık limit değerlerin sağlanmasının mevcut şartlar devam ettiği sürece mümkün olmadığı, söz konusu limit değerlerin sağlanabilmesi için kalitesiz yakıt kullanımına engel olunması, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve İlde mevcut olan doğalgazın teşvik edilmesi, enerjiyi verimli kullanan çevre dostu yeşil binaların yaygınlaştırılması, ısı yalıtımının yapılması v.b. önlemlerin alınması gerektiği düşünülmektedir.

3. ALINACAK ÖNLEMLER

Hava Kirliliği İle Mücadele Kapsamında Alınacak Önlemler:

Batman İlde hava kirliliği ile mücadele kapsamında yapılacak iş ve işlemler aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

Madde-1- Halkın ilgili şikayetleri mesai saatleri içerisinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne, Zabıta Müdürlüğü 153 nolu telefonlara, mesai saatleri dışında Zabıta Müdürlüğü 153 nolu telefona bildirilecek; yazılı ve görsel basın yoluyla ilimizde hava kirliliği ile ilgili mücadelede uyulacak kuralların ve Bakanlığımız Alo 181 vb. şikayet edebilecekleri telefon numaraları halka duyurulacaktır.

Madde-2- Batman Belediyesi tarafından kurulacak denetim ekipleri, hava kirliliğinin kontrolü amacıyla apartmanlar ve fırınlar başta olmak üzere kış sezonu boyunca sürekli denetim yapacaktır. Denetimlerde apartman ve işyerlerinin uygun yakıt, filtre ve baca sistemine sahip olup olmadıkları, baca yüksekliklerinin uygunlukları vb. parametreler incelenecek, uygun olmayanların faaliyeti uygunsuzluk giderilinceye kadar durdurulacaktır

Madde-3-Kalorifer kazan dairesinde, “Kalorifer Kazanını Yakma Talimatı” gözle görünür bir yere asılmalı ve kalorifer kazanları yakma talimatında belirtilen dış ortam sıcaklığına göre yakılacaktır.

Madde-4-İlimizde, ilk yanma sırasında bacadan atılan partikül madde emisyonlarını kontrol etmek amacıyla ön yanmayı temin edecek şekilde stokerli sistemlerin sürekli (non-stop) yanmasının sağlanması, ayarlarının iyi yapılmış olması, sürekli kontrol edilmesi ve ateşçi ehliyet belgesine sahip kişilerce yakılması gerekmektedir. Gerekli görülen hallerde, katı yakıtlı kalorifer sistemlerinde partikül madde tutucu filtre sistemi taktırılması yetkili makamlarca (Valilik, Belediyeler) istenecektir.

Madde-5- Kış gelmeden önce ısınmada kullanacak yakıtların yanma veriminin artırılmasını, buna paralel olarak yakıt tüketimi ve bacadan atılan kirletici emisyonlarının azaltılmasını sağlamak için;

- soba ve kalorifer kazanları ile bacaların periyodik temizlenmesi,
- kalorifer tesisatlarının izole edilerek ısı kayıplarının önlenmesi,
- tüm ısıtma tesisatının bakımı ve temizliğinin yapılması,
- kazan dairelerinin yeterince havalandırılarak işletme talimatlarına uyulması,
- soba ve kalorifer kazanlarında kabul edilen standartlara uygunluğun aranması,
- kalorifer kazanlarının tekniğine uygun yakılarak kazan bakımı işlerinde çalışacaklar için Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri, Milli Eğitim Müdürlüğü, Belediyeler ve Gönüllü Kuruluşların işbirliği ile “Yetkili Kalorifer Ateşçisi Kursları” düzenlenmesi ve halkın bilgilendirilmesi sağlanacaktır.

Madde-6-İlimiz sınırları içerisinde, dış ortam sıcaklığının gece ve gündüz 10°C nin üzerinde olduğu günlerde kalorifer ve sobaların yakılması yasaktır. Kalorifer ve sobalar; bina iç ortam sıcaklığı işyerleri için 20°C’den, konutlar için 24°C den yukarıda olmayacak şekilde yakılacaktır.

Madde-7- Hava kirliliğinin yoğun olarak yaşandığı saatlerde (sabah 06:00-10:00 akşam-15:00-21:00 saatleri arasında) trafik kaynaklı hava kirliliğini önlemek için yeşil dalga uygulaması yaygınlaştırılacaktır.

Madde-8- İhtiyaç sahibi vatandaşlara dağıtımı yapılacak yerli kömürlerden dağıtımdan önce mutlaka numune alınacak ve dağıtım işlemi numune sonucuna göre yapılacaktır. Bununla birlikte merkezde dağıtımı yapılacak kömürler için belirtilen standartların yükseltilmesi için çalışma yapılacaktır. Kaymakamlıklar tarafından dağıtımı yapılacak yerli kömürlerin (her parti için) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’ne bilgi verilerek numune alınması sağlanacaktır.

Madde-9- Halkımız, soba yakma konusunda görsel ve yazılı basın ile sürekli bilgilendirilecektir.

Madde-10- İlimiz sınırları içinde dökme kömür satışı yasaktır. Tüm kömürler torbalanarak satılacaktır. Ancak, sanayinin teknik zorunlulukları nedeniyle izin belgeli firmalarca üretilen toz kömürleri Valilikten izin alarak, çevre kirliliğine neden olunmadan sanayide kullanılacaktır. Bunun dışındaki açık kömür girişlerine müsaade edilmeyecektir.

Madde-11-Kullanılacak yakıtların daha verimli yakılabilmesi amacıyla soba ve kalorifer kazanlarının TSE standartlarına uygunluğu aranacaktır.

Madde-12- Batman İlinde, Isınma maksatlı kullanılan ithal ve yerli katı yakıtlar (kömür, briket kömür, prina briketi vb.) için katı yakıt satıcısı kayıt belgesi, dağıtıcı kayıt belgesi, uygunluk izin belgesi, satış izin belgesi, analiz, ihalelere katılım, denetim, genel yükümlülükler ve uygulanacak müeyyideler mülga Çevre ve Orman Bakanlığının 28.09.2010 tarih ve 2010/14 sayılı Genelge ve ekleri çerçevesinde yer alan hükümlere uygun olarak yürütülecektir.

Madde-13-İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatı olmayan ve izinsiz kömür satışı yapan işyerlerinin yetkili idarelerce faaliyetleri durdurulacaktır.

Madde-14- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve İl Emniyet Müdürlüğü ekiplerince yapılacak olan egzoz emisyon pulu denetim sayısı arttırılacak ve denetim esnasında egzoz emisyon ölçümleri yapılacaktır.

Madde-15-Şehir merkezinde belirlenecek bölgelerde yeşil alan miktarının arttırılması için çalışma yapılacaktır.

Madde-16-İnşaat faaliyetleri neticesinde oluşacak tozun önlenmesi için gerekli önlemler aldırılacak olup, önlemleri almayan firmaların inşaat ruhsatları iptal edilecektir.

Madde-17-Uyarı kademelerinde uygulanacak denetimlere ilişkin iş programları Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne hazırlanacak, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Halk Sağlığı Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü ve Belediye Başkanlığı tarafından gerçekleştirilecektir.

Madde-18- Şehir merkezinde bulunan kamu kurumlarına ve belediyeye ait araç park yerlerinin ücretli yapılarak şehir içinde özel araç kullanımının azaltılması sağlanacak, park yasağı olan yerlerde araçların park yapmasının engellenmesine yönelik uyarıcı levhalar konulacaktır.

Madde-19- Uyarı kademelerinde alınacak tedbirler:

24 saatlik (günlük) ortalama $\mu\text{g}/\text{m}^3$ olarak SO_2 'de $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$, PM_{10} 'de $260 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ya da bu kirlilik parametrelerinden her hangi birinin uyarı kademesine ulaştığı halde veya meteorolojik faktörlerde göz önüne alındığında hava kirliliğinin devam edebileceği düşünülerek aşağıdaki tedbirler uygulamaya konulacaktır.

a) Birinci uyarı kademesine girildiğinde Basın-Yayın ve siren vasıtasıyla kamuya duyuru yapılacaktır. Ayrıca Sağlık Kuruluşları özellikle hava kirliliğinden etkilenecek risk grupları için uyarı ve önlemleri içeren bir bildiriye Televizyon Radyo ve Belediye Hoparlörü vasıtasıyla yayınlacaklardır.

- b) 2. ve 3. sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler ve Binalar (Resmi ve Özel) emisyonlarını %50 düşürecek şekilde çalışma sürelerini veya yakıt sarfiyatlarını kısıtlayacaklardır.
- c) Isınma amaçlı kullanılan tüm kalorifer kazanları ve sobalar günde 8 saati geçmeyecek şekilde yakılacaktır.
- d) Teknik bakımdan sönmesi sakıncalı yakma kazanları ise toplum sağlığı bakımından yaşanabilecek olumsuz gelişmeler göz önüne alınarak minimum düzeyde yakılacaktır.
- e) Denetim ekipleri kirletici kaynaklar ve yoğunlaştığı bölgelerde denetimlerini yoğunlaştıracaklardır.
- f) İl merkezindeki kritik güzergâhlarda, Valilik Makamının Uyarısı üzerine Emniyet Müdürlüğünce trafik yoğunluğu tek çift plaka uygulanarak kısıtlanacaktır. (Kamu araçları hariç)

24 saatlik (günlük) ortalama $\mu\text{g}/\text{m}^3$ olarak SO_2 'de $850 \mu\text{g}/\text{m}^3$, PM' de $400 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ya da bu kirlilik parametrelerinden herhangi birinin uyarı kademesine ulaştığı halde veya meteorolojik faktörlerde göz önüne alındığında hava kirliliğinin devam edebileceği düşünüldükçe aşağıdaki tedbirler uygulamaya konulacaktır.

İkinci Uyarı Kademesine girildiğinde Basın-Yayın ve siren vasıtasıyla kamuya duyuru yapılacaktır. Ayrıca sağlık kuruluşları özellikle hava kirliliğinden etkilenecek risk grupları için uyarı ve önlemleri içeren bir bildiriye Televizyon ve Radyo vasıtasıyla yayımlayacaklardır. Bütün Sağlık Kuruluşları insan sağlığı üzerinde kirlilik etkisiyle oluşabilecek rahatsızlıkların dağıtımını için gerekli organizasyonu ön tedbirleri alacaklardır.

g)1. 2. ve 3. sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler ve Binalar (Resmi ve Özel) emisyonlarını % 50 düşürecek şekilde çalışma süre veya yakıt sarfiyatını kısıtlayacaklardır.

h)Kalorifer kazanları ve sobalar günde 6 saati geçmeyecek şekilde yakılacaktır.

ı)Teknik bakımdan sönmesi sakıncalı yakma kazanları minimum düzeyde yakılacaktır.

i)İl merkezindeki kritik güzergahlar, Valilik Makamının uyarısı üzerine Emniyet Müdürlüğünce trafiğe kapatılacaktır.

24 saatlik (günlük) ortalama $\mu\text{g}/\text{m}^3$ olarak SO_2 'de 1100 PM'de $520 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ya da bu kirlilik parametrelerinden herhangi birinin Uyarı Kademesine ulaştığı halde veya meteorolojik faktörlerde göz önüne alındığında hava kirliliğinin devam edebileceği düşünüldükçe aşağıdaki tedbirler uygulamaya konulacaktır.

j) İlk ve Orta Dereceli Okullarla, Yüksek Okullar tatil edilecektir.

k) 1. 2. ve 3. Gayri Sıhhi Müesseseler ve Binalar (Resmi ve Özel) emisyonlarını % 50 düşürecek şekilde çalışma sürelerini kısıtlayacak veya yakıt sarfiyatını düşüreceklerdir.

l)Kalorifer kazanları ve sobalar günde 3 saati geçmeyecek şekilde yakılacaktır.

m)Teknik bakımdan sönmesi sakıncalı olan yakma kazanları minimum düzeyde yakılacaktır.

n)İl Merkezindeki kritik güzergahlar, Valilik Makamının uyarısı üzerine Emniyet Müdürlüğünce Trafığe kapatılacaktır. (Uygulamaya kamu araçları dahil olacak, ancak hayati önem taşıyan durumlarda araç kullanımı Ambulans, İtfaiye, zorunlu ihtiyaç maddeleri taşıyan araçlar, kolluk güçlerinin araçları ve hava kirliliğinin önlenmesi çerçevesinde görev alacak kamu araçları hariç olacaktır.

24 saatlik (günlük) ortalama $\mu\text{g}/\text{m}^3$ olarak SO_2 'de $1500 \mu\text{g}/\text{m}^3$, PM'de $650 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ya da bu kirlilik parametrelerinden herhangi birinin Uyan Kademesine ulaştığı halde veya Meteorolojik faktörlerde göz önüne alındığında hava kirliliğinin devam edebileceği düşünüldükçe aşağıdaki tedbirler uygulamaya konulacaktır.

o)Tüm okullar, Resmi Daireler ve işyerleri tatil edilecektir.

ö)1.,2. ve 3. Sınıf Gayri Sıhhi Müesseseler ve Binalar (Resmi ve Özel) Faaliyetlerini tamamen durduracaklardır.

p)Kalorifer kazanları ve sobalar günde 3 saati geçmeyecek şekilde yakılacaktır.

r) Teknik bakımdan sönməsi sakıncalı olan yakma kazanları minimum düzeyde yakılacaktır.

s) İl Merkezinde kritik güzergahlar, Valilik Makamının uyarısı üzerine Emniyet Müdürlüğüne trafiğe kapatılacaktır (hayati önem taşıyan durumlarda araç kullanımı Ambulans, İtfaiye, zorunlu ihtiyaç maddeleri taşıyan araçlar, kolluk güçlerinin araçları ve hava kirliliğinin önlenmesi çerçevesinde görev alacak kamu araçları hariç olacaktır.)

- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü ve Belediye elemanlarından oluşan ekipler kurularak, denetimler yoğunlaştırılacaktır.

Sağlık kurum ve kuruluşlarının, hazır ve tedbirli olması sağlanacaktır.

Gayri Sıhhi Müesseselerden; kapasitelerini düşürmeleri, ileri uyarı kademelerinde ise faaliyetlerini durdurmaları yönünde gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır. Kalorifer ve soba yakma süreleri kısıtlanacaktır.

Tablo 14. Batman İli Temiz Hava Eylem Planı Takvimi

Yapılması Planlanan Eylem Proje-Faaliyet	Uygulama Dönemi	Eylemi Yapacak Kurum/Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kurum/Kuruluş
Hava Yönetimi ile ilgili denetim programının oluşturularak ısınma,sanayi ve motorlu taşıt bazında denetim ve kontrollerin yapılması	2020-2024	<ul style="list-style-type: none">Batman Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)Batman Belediye Başkanlığı	<ul style="list-style-type: none">BelediyelerSağlık İl Müdürlüğüİl Jandarma Komutanlığıİl Emniyet MüdürlüğüBilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü
Hava Kalitesi Ön Değerlendirme çalışmalarının tamamlanması (Bölgesel Ağ Merkezlerinin Kurulması ile Paralel)	2020-2024	<ul style="list-style-type: none">Çevre ve Şehircilik Bakanlığı(Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü)Batman Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)	<ul style="list-style-type: none">Belediyeler
Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonunun İşletimi	2020-2024	<ul style="list-style-type: none">Çevre ve Şehircilik Bakanlığı(Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü)Batman Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)	

Emisyon Konulu Çevre İzni Alan Tesis Sayısının Belirlenerek Denetlenmesi	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Batman Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) 	
Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği EK-IA Bölümünde tanımlanan sınır değerlerin uygulanması	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Çevre ve Şehircilik Bakanlığı(Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü) Batman Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) 	<ul style="list-style-type: none"> Belediyeler Sağlık İl Müdürlüğü
Organize Sanayi Bölgeleri ve sanayi tesisleri yer seçiminde yerleşim alanlarının hava kirliliğinden etkilenme durumunun dikkate alınması	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Batman İl Özel İdaresi Batman Belediye Başkanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü
ÇED Raporlarının incelenmesinde ve değerlendirilmesinde hava kalitesi sınır değerlerinin göz önünde bulundurulması	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü) Batman Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) 	<ul style="list-style-type: none"> Özel Sektör Kuruluşları
Eğitim Programları Düzenleme ve Halkın Bilgilendirilmesi	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Batman Valiliği(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) Batman Belediye Başkanlığı 	<ul style="list-style-type: none"> Belediyeler Meslek Odaları Ulusal/Yerel Medya
Kaloriferlere eğitim verilmesi	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Halk Eğitim Merkezi 	<ul style="list-style-type: none"> İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Katı Yakıt Tercihleri ve izinli yakıtların seçilmesinde halkın Bilgilendirilmesi	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Batman Valiliği(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) Batman Belediye Başkanlığı 	
Çevre Düzeni Planları ve İmar Planlarında Hava Kirliliğinin Dikkate Alınmasının Sağlanması	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Batman İl Özel İdaresi Batman Belediye Başkanlığı İlçe Belediyeleri 	<ul style="list-style-type: none"> Batman Valiliği(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları
Ağaçlandırma Programlarının Belirlenmesi	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Tarım ve Orman Bakanlığı(Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü) Orman İşletme İl Müdürlüğü 	<ul style="list-style-type: none"> Belediyeler Sivil Toplum Kuruluşları
Doğalgaz Kullanılmasının Yaygınlaştırılması	2020-2024	<ul style="list-style-type: none"> Aksa Siirt – Batman Şirketi 	

Tablo 15. Takvime Bağlı Eylemlerin 2014-2019 Yılları Arası Gerçekleşme Durumları

Yapılması Planlanan Eylem Proje-Faaliyet	2014-2019 Yılları Arasında Gerçekleşme Durumları
Hava Yönetimi ile ilgili denetim programının oluşturularak ısınma, sanayi ve motorlu taşıt bazında denetim ve kontrollerin yapılması	2014-2019 dönemlerinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından toplam 848 adet, Batman Belediye Başkanlığı tarafından toplam 180 adet hava denetimi yapılmıştır. 2018 yılında 37121 aracın egzoz ölçümü yapılmıştır.
Hava Kalitesi Ön Değerlendirme çalışmalarının tamamlanması (Bölgesel Ağ Merkezlerinin Kurulması ile Paralel)	Bölgemizde henüz Ağ Merkezi kurulmamıştır.
Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonunun İşletimi	Düzenli olarak her ay Bakanlığımızca yetkilendirilmiş teknik servis tarafından İstasyonun bakımı yapılmakta olup çevrimiçi veriler saatlik olarak takip edilmektedir. Bakanlığımız talimatıyla İl Müdürlüğümüz internet sitesinde yer alan linkle hava kalitesi takibi vatandaşların da erişebileceği duruma getirilmiştir.
Emisyon Konulu Çevre İzni Alan Tesis Sayısının Belirlenerek Denetlenmesi	İl Müdürlüğümüzce 55 tesise Emisyon Konulu Çevre İzni verilmiş olup bu tesisler gerek Birleşik Denetim Programı kapsamında gerekse de rutin denetimlerle denetlenmiştir.
Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği EK-IA Bölümünde tanımlanan sınır değerlerin uygulanması	www.havaizleme.gov.tr adresinden İlimize ait hava kalitesi anlık olarak takip edilmekte olup, EK-IA Bölümünde belirtilen 24 saatlik değerler aşılmamıştır. Sınır değerlerin aşılması halinde THEP’ te belirtilen önlemler uygulanacaktır.
Organize Sanayi Bölgeleri ve sanayi tesisleri yer seçiminde yerleşim alanlarının hava kirliliğinden etkilenme durumunun dikkate alınması	İlimizde 1 adet Organize Sanayi Bölgesi mevcut olup İl Merkezinden 12 km. uzaklıktadır. Yer seçiminde yerleşim alanlarından uzak olması kriteri dikkate alınmıştır.
Eğitim Programları Düzenleme ve Halkın Bilgilendirilmesi	İl genelindeki kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte hava kirliliğinin önlenmesi ve iyileştirilmesi amacı ile görsel ve yazılı bilgilendirmeler yapılmakta, her yıl 5 Haziran Dünya Çevre Günü etkinlikleri kapsamında kurulan İl Müdürlüğümüz tanıtım ve bilgilendirme standında afiş, broşür ve bilgilendirici argümanlar kullanılarak halkımıza gerekli bilgilendirmeler, uyarılar ve hatırlatmalar yapılmaktadır. Ayrıca İl genelinde anız yakma faaliyetleri yoğun olduğundan İl Müdürlüğümüz koordinasyonunda Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ile İl Müftülüğü vasıtasıyla köylerdeki çiftçilere anız yakmanın en temel risklerinden birinin de hava kirliliği yaratması olduğu anlatılmaktadır.
Kaloriferlere eğitim verilmesi	2014-2019 tarihleri arasında İlimiz Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünce 42 adet “Katı ve Sıvı Kalorifer Ateşçi” kursu açılmış olup toplam 1226 kursiyere eğitim verilmiş ve 883 kursiyer belgelendirilmiştir. Ayrıca 23 adet “Doğalgaz Yakıt Kalorifer Ateşçisi” kursu açılmış olup 693 kursiyere eğitim verilmiş olup 513 kursiyer belgelendirilmiştir.
Katı Yakıt Tercihleri ve izinli yakıtların seçilmesinde halkın Bilgilendirilmesi	İlimiz genelinde 2014-2019 yılları arasında içerisinde katı yakıt satıcısı kayıt belgesi almış 47 firma denetlenmiştir. Bu firmalarca satışa sunulan kömürün “Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği” Tablo 10’da belirtilen standartlara uygunluğu analizler üzerinden kontrol edilmektedir. Bu konuda vatandaşların bilgilendirilmesi amacıyla kömür

	satış torbalarının üzerinde uygunluk belgesi numaralarının yazılı olması şartı aranmaktadır.
Çevre Düzeni Planları ve İmar Planlarında Hava Kirliliğinin Dikkate Alınmasının Sağlanması	Belirtilen planlarda hava kirliliği dikkate alınarak çalışmalar yapılmaktadır.
Ağaçlandırma Programlarının Belirlenmesi	2014-2019 yılları arasında Orman İşletme Müdürlüğüne çalışmalar yürütülmekte olup belirtilen süre zarfında İlimiz genelinde 434 ha arazi ağaçlandırılmış, toplam 630.000 fidan dikilmiştir.
Doğalgaz Kullanılmasının Yaygınlaştırılması	2014-2019 yılları arasında 43.157 haneye doğalgaz hizmeti iletilmiştir.
Park ve Ağaçlandırma işlemleri	2014-2019 yılları arasında Batman Belediye Başkanlığı tarafından şehrin belirli yerlerinde 89 park yapılmış ve parklarda ve orta refüjlerde toplam 31498 adet fidan dikilmiştir.
Araç Egzozlarından Kaynaklı Hava Kirliliği Azaltma Çalışmaları	Batman Belediye Başkanlığı tarafından trafik seyrini rahatlatmak ve araçların dur-kalk sayılarını azaltarak hava kalitesini iyileştirmek amacıyla 2014-2019 yılları arasında 14 adet göbekli akıllı kavşak yapılmıştır.
Bisiklet Yolu	Batman Belediye Başkanlığı tarafından bisiklet kullanmayı teşvik etmek ve bisiklet kullanımını olağan hayat akışında kullanımını temin etmek amacıyla 2014-2019 yılları arasında 5.400 km Turgut Özal Bulvarı üzerinde bisiklet yolu yapılmıştır.

3.1 Uzun Vadede Araştırılan veya Planlanan Projeler ve Alınacak Önlemlerin Detayları

- Vatandaşlara ısınma amaçlı dağıtılan kömürlerin kaliteli olması ve piyasada satılan kömürlerin denetlenmesi,
- Şehir içi yolların mutlak suretle trafik akışını rahatlatacak önlemlerin alınması,
- Kalorifer kazanlarının periyodik olarak bakımlarının yaptırılması ve denetimi,
- Soba yakma teknikleri konusunda halkın eğitilmesi,
- Emisyon ölçümleri düzenli şekilde yapılarak hava kirliliğine neden olan her türlü araç, işyeri, fabrika vb. yerlerde gerekli tedbirlerin alınması,
- İl genelindeki sinyalizasyon sürelerinin kısa olması nedeniyle motorlu taşıtların dur-kalk yaparken emisyon salınımını artırması nedeniyle sinyalizasyon sürelerinin artırılması veya trafik ışıkları yerine akıllı kavşak kullanılması ve akıllı kavşak sayısının artırılması.
- Toplu taşımanın yaygınlaştırılması ve teşviki,
- Araçsız gün – bir gün boyunca araçsız gün ilan edilmesi ve sokaklarda şenliklerin düzenlenmesi,
- Her yıl bacalar ve soba boruları temizlenmeli, pencere, kapı ve çatı izolasyonlarına ve bina mantolamasına önem verilmesi,
- Belediyelerce yeni imar planı hazırlanırken daha fazla yeşil alan ve hava koridorlarının oluşturulmasına hassasiyet gösterilmesi,

- Özellikle belediye mücavir alanlarında ağaçlandırma çalışmalarının artırılması,
- İlimizde yıllık güneşli gün sayısının fazla olmasından dolayı yenilenebilir enerji kaynağı olan güneş enerjisi sistemine uyumlu çevreci binalar oluşturulması,
- Kamu binalarında ve lojmanlarında kullanılan katı yakıt yerine doğalgaz kullanımının artırılması ve gerekli dönüşümlerin sağlanması,
- İl Genelinde yapılan doğalgaz dönüşüm çalışmalarının hızlandırılması,
- Anlık trafik yoğunluklarının sürücüler tarafından izlenmesini sağlayacak mobil uygulamalar geliştirilmesi,
- Trafik seyrini rahatlatmak ve gereksiz dur-kalklara sebep olmamak için araçların yol kenarlarına park etmesinin engellenmesi,
- Kent merkezinin çeperlerinde zemin altı, çok katlı ve açık oto parklarının yapılması,
- Kent merkezinde hava kirliliği yüksek olan bölgelerde bazı caddelerin araç trafiğine kapatılması,
- Kent içinde yeşil alanların artırılması (küçük ve daha büyük alanlar, yürüyüş ve bisiklet yolları ile bağlantı kurulması),
- Belediyeler ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğündeki çevre ve özellikle hava kalitesi konusunda çalışan personel sayısının artırılması,
- İlimizde tramvay hattının kurulması (İlimizde Havaalanı ile Batman Üniversitesi Batı Raman Kampusu arasında tramvay hattının kurulması),
- Vatandaşları yürümeye teşvik etmek için yaya yolları ve kaldırımların iyileştirilmesi,
- Hava kalitesi izleme ağıнын kalitesinin iyileştirilmesi ve nokta sayısının artırılması

3.2 İlimize Ait Temiz Hava Eylem Planı Onayı

İlimize ait Temiz Hava Eylem Planı; Vali Başkanlığı'nda toplanan ve Belediye Başkanlığı'nın da katılım sağladığı 13.11.2015 tarihli Mahalli Çevre Kurulu'nda onaylanmıştır. Temiz Hava Eylem Planı onayına ait Mahalli Çevre Kurulu kararı Resim 2.1.2'de sunulmuştur.

T.C
BATMAN VALİLİĞİ
MAHALLİ ÇEVRE KURULU

KARAR NO : 2019/23
KARAR TARİHİ : 20.12.2019

İlimiz Mahalli Çevre Kurulu 20.12.2019 tarihinde Vali Yardımcısı Haluk KOÇ başkanlığında kurul üyelerinin katılımı ile toplanmış ve aşağıdaki kararlar alınmıştır.

MADDE-1 : İlimizdeki tıbbi atık üreticileri ile bertaraf eden kurum/kuruluşlar arasında 2020 yılı tıbbi atık bertaraf ücretinin KDV Hariç #3,40#TL/KG olarak belirlenmesine, İlimiz sınırları içerisinde oluşan yakma yöntemiyle bertaraf edilmesi gereken kimyasalla muamele görmüş patolojik atıkların 2020 yılı için toplama, taşıma ve bertaraf (yakma) ücretinin KDV Hariç #12#TL/KG olarak belirlenmesine,

MADDE-2 : Mahalli Çevre Kurulu kararına istinaden oluşturulan komisyonca hazırlanan ve revize edilen İlimizin Avrupa Birliği Limit Değerlerini sağlamaya yönelik 2020-2024 Temiz Hava Eylem Planının onaylanmasına,

Hususlarına oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Haluk KOÇ
Vali Yardımcısı
Kurul BAŞKANI

Mustafa Özlü
İl Müdürü
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Recep KAVUŞ
Çevre, Koculuk ve Kontrol Müdürü
Batman Belediye Başkanlığı

.....
KATILMADI
İl Jandarma Komutanlığı

Süleyman ŞAHİN
Emniyet Amiri
Lojistik Şb. Müdür V.
İl Emniyet Müdürlüğü

Ali Osman Bitirgen
Defterdar
İl Defterdarlığı

Fehrettin NAS
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayfa 1 / 2

T.C
BATMAN VALİLİĞİ
MAHALLİ ÇEVRE KURULU

KARAR NO : 2019/23
KARAR TARİHİ : 20.12.2019

.....
Mehmet DEMİR
İl Müdürü v.

İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

.....
Doğa Koruma Milli Parklar Batman
Şube Müdürlüğü

.....
Murat KARATAŞ
Bölge Müdür Yrd.

TPAO Batman Bölge Müdürlüğü

.....
Batman İl Sağlık Müdürlüğü
Dr. Binyamin SEVİM
Başkan Yardımcısı
İl Sağlık Müdürlüğü

.....
Deniz ALAPALA
Kültür ve Turizm Müdürü

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

.....
Hakan GÜL
Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü

Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü

.....
Abdullah DEMİR
Başkan Yardımcısı

Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı

.....
Ahmet DURAN
Müftü Yardımcısı

İl Müftülüğü

.....
Ahmet DİCİ
Telekom Müdürü

İl Telekom Müdürlüğü

.....
Cemal ÖZTÜRK
Afet ve Acil Durum Şube Müdürü

İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü

.....
Abdulkadir ÖZER
Genel Sekreter

İl Özel İdaresi

.....
KATILMADI

Meteoroloji İl Müdürlüğü

Sayfa 2 / 2

Resim 2. 2015/13 Karar No'lu Mahalli Çevre Kurulu Onayı